

Gazeta Grudziądzka

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!
W Imię Boże! Za Wiarę i Ojczyznę!

Na wtorek, 10-go maja 1932 r.

Hitlerowska okupacja Gdańska - a Sekretarz Ligi Narodów.

Oto pan ten uważa, że Liga Narodów nie ma powodu wywierać nacisku na senat Wolnego Miasta Gdańska w sprawie usunięcia bojówek hitlerowskich, póki te bojówki nie występują czynnie przeciwko statutowi Wolnego Miasta wzgl. przeciwko gdańskiej konstytucji.

Aha — więc ten pan sekretarz Ligi Narodów, widocznie zapalony zwolennik wojen — chce, by hitlerowcy w Gdańsku stworzyli fakt dokonany czyli ogłosili przyłączenie Gdańska do Rzeszy niemieckiej! Wtenczas dopiero miałaby wkroczyć — Liga Narodów — aby się z Gdańskiem stało tak, jak z — Mandzurją.

Tego się zachciewa p. sekretarzowi Ligi Narodów! Wojna mu się uśmiecha. Powiedzmy po — amerykańsku: „dobrej wielkiej wojny“ mu się zachciewa!

Bo pewną przecież jest rzeczą — tyle razy to powtarzaliśmy — że Polska w takim wypadku nie mogłaby inaczej — jak natychmiast zbrojną rękę położyć na Gdańsk. — Widocznie tego chce koniecznie p. sekretarz Ligi Narodów.

Czyż Polska naprawdę nie ma człowieka z pięścią ale — i z mózgiem — któregoby można posłać do Genewy, aby tam p. sekretarzowi pod nosem mocno stuknął w stół i wytłómaczył, że Liga Narodów nie na to istnieje, by załatwiać interesa wielkiego przemysłu amerykańskiego, angielskiego itd., którym dobra wielka wojna bardzo pachnie! Że więc nie na to Liga istnieje, by wojny rozpętywać, ale na to, by wojnom zapobiegać!

Huknąć pięścią w stół, zapyta zgorszony dyplomata polski — sanacyjnego typu? A my odpowiadamy: Tak, huknąć pięścią w stół!

Wiadomo przecież, że nieboszczyk Stresemann walił w Genewie naprawdę pięścią w stół, — a dziś koła dyplomatyczne genewskie sławią jego pamięć jako wielkiego miłośnika pokoju, odznaczającego się — wielkim taktem itd. itd. Tak, tak, tak, oczywiście! — Ale Stresemann umiał tej kupie kretyńców, którzy paplą i paplą, a paplą bez końca i świat prowadzą do nowej rzezi — zagrać, jak należy. Tak — pięścią w stół!

I zręczna polityka nieboszczyka Stresemanna zrobiła z Niemiec to, czym są dzisiaj, między innymi — straszną potęgę — tem potworniejsze niebezpieczeństwo dla pokoju Europy. — I polityka Stresemanna sprawiła, że Niemcy — nie będą tem cieleciem, które się będzie rzezało w tej nowej rzezi światowej, jaką gaduły genewskie swą paplaniną i „mądrością“ polityczną na świat sprowadzają, —

Zamach na Prezydenta Francji.

W Paryżu w piątek popołudniu w chwili, gdy prezydent republiki Doumer znajdował się na międzynarodowej wystawie książki, nieznany osobnik rzucił się na niego, dając 5 strzałów z rewolwru. Prezydent został ranny trzema kulami. Ranny jest także znany pisarz Claude Farer. Morderca został rozbrojony. Jest nim Rosjanin Paweł Gugulew, doktor medycyny. Został on oddany do dyspozycji władz. Prezydent Doumer odniósł m. in. ciężką ranę w głowę, zaś Farer ranny jest w rękę. Obaj zostali przewiezieni do szpitala.

Sprawozdanie lekarzy o stanie zdrowia prezydenta Doumera o godz. 17,30 podaje, że prezydent został ranny dwoma kulami, z których jedna utkwiała w nasadzie czaszki, druga pod prawą pachą. Znaczny wpływ krwi, bardzo wyraźny wstrząs mózgu, stan bardzo groźny, dokonano dwukrotnie transfuzji krwi. Po zakończeniu narad lekarzy, główny asystent lekarz prof. Gosset oświadczył, że stan zdrowia prezydenta Doumera nie przestaje być poważnym i że uda się może prezydenta uratować.

Aresztowany zamachowiec Gugulew oświadczył, że dokonał zamachu na życie prezydenta Doumera jako aktu zemsty na Francję za to, że nie interwenjuje ona w Rosji prze-

ciwko bolszewikom. Gugulew jest b. przywódcą faszystów rosyjskich.

Po dokonaniu zamachu Gugulew oświadczył władzom:

„Wiem, że mnie zabijecie, ale uważałem za swój obowiązek, zrobić to, co zrobiłem. Jestem zwolennikiem Hitlera i Mussoliniego, ale nie brałem od nich pieniędzy.“ Kiedy morderca wyprowadzony był z komisariatu, tłum zebranej publiczności usiłował przerwać kordon policji, wnosząc wrogie o-

Hitlerowcy mordują spokojnych obywateli.

W zeszłym tygodniu na terenie Wolnego Miasta zaszedł wypadek, który świadczy o bezkarności, jaką się tam cieszą hitlerowcy, oraz świadczą o bierności Ligi Narodów w stosunku do bandyckich wyczynów bojówek hitlerowskich.

W miejscowości Nutich pod Gdańskiem szedł przez rynek pijany do nieprzytomności członek organizacji Hitlera, niejaki Rudzinsky. Będąc na rynku kobiety Rudzinsky'ego z powodu jego opilstwa wykpiwały. Rudzinsky podszedł do jednej z nich, niejkiej p. Gruen i uderzył ją w twarz. P. Gruen wezwała swojego męża, który skarcił opryszka uderzeniem parasola.

(W obronie Rudzinsky'ego rzu-

krzyki pod adresem mordercy i żądając dla niego kary śmierci.

*

P. Prezydent Rzplitej wysłał następującą depezę:

„J. E. Doumer, prezydent republiki francuskiej — Paryż.

Głęboko dotknięty wiadomością o zamachu na W. Ekszellencję, spieszę przesłać wyrazy najgłębszej sympatii oraz najserdeczniejsze życzenia prędkiego wyzdrowienia, które składam wraz z całą Polską.

(—) Ignacy Mościcki.

cili się trzej hitlerowcy, a między nimi Foerster, poseł do Reichstagu (!), główny przywódca hitlerowców na terenie Wolnego Miasta, oraz Winzmayr, wojskowy dowódca organizacji hitlerowskiej.

Gruen został powalony na ziemię, w tej chwili Rudzinsky wyciągnął rewolwer i trzema strzałami zastrzelił Gruena na miejscu.

Oburzenie wśród ludności gdańskiej jest ogromne. Obecnie nawet prawicowo nastrojona część ludności gdańskiej zaczyna się coraz categoryczniej domagać natychmiastowego rozwiązania organizacji hitlerowskiej.

Powyższy wypadek dowodnie świadczy o niebywałym rozwydrzeniu bojówek hitlerowskich i o fałszywości raportów wysokiego komisarza Ligi Narodów w Gdańsku hr. Grawiny o rzekomem bezpieczeństwie na terenie W. Miasta.

Na froncie Dalekiego Wschodu.

W nowopowstałej republice Mandzurji walki między nieregularnymi oddziałami chińskimi i wojskami japońskimi trwają nadal. Nieregularne wojska chińskie ponownie zaatakowały miasto Imiengo. W okolicach miasta trwają bardzo zacięte walki, gdyż Japończycy bronią swych pozycji.

Na północy Mandzurji bandy nieregularne, chińskie palą całe wsie i rabują mienie. Drobniejsze oddziały Japończyków nie odważają się wychylić z koszar, gdyż padają ofiarą napadów.

W Szanghaju doszło do krwawego starcia między żołnierzami japońskimi i ludnością chińską. Japończycy wtargnęli do dzielnicy cudzoziemskiej w Szanghaju i otoczyli grupę domów, zamieszkałych przez Chińczyków. Rozpoczęła się rewizja, ponieważ Japończycy twierdzili, iż z okien domów rzucają kamienie na przechodzący oddział wojsk japońskich. Mieszkańcy domów zostali pobici kolbami do krwi i pokłóci bagnietami, wielu mieszkańców przewieziono do szpitala. Dopiero nadejście wojsk amerykańskich zmusiło Japończyków do cofnięcia się z dzielnicy cudzoziemskiej.

ZŁOŻENIE WIENCA NA GROBIE KS. STASZICA.

W dniu 1 bm. na Bielanach koło Warszawy delegacje młodzieży kół krajoznawczych z całej Polski, złożyły wieniec na grobie Staszica, bojownika o dobrobyt i oświatę polskich włościan, tudzież twórcy polskiego przemysłu fabrycznego i kopalnianego. Ks. Staszic zmarł w roku 1826.

ale będą rzeźnikiem, który rzezać będzie — inne cielecia. — — —

Ale my, Lud polski, Naród polski — także nie chcemy być tem cieleciem, któreby Niemcy rzezały! My, nie chcemy, nowej rzezi świa-

tovej, my chcemy pokoju! I dlatego właśnie wołamy: W Genewie huknąć pięścią w stół i zażądać, by nie grano lekkomyślnie z ogniem.

A pod granicę gdańską na wszelki wypadek podsunać wojska!

LIST PASTERSKI

J. Em. Księdza Kardynała D-ra Augusta Hlonda, Prymasa Polski

Ciąg dalszy — II.

Głosi przeto Kościół powrót do życia państwowego od naturalizmu do Boga. Domaga się, aby schorzał ustroje państwowe ratowano pierwiastkami bożymi, które im odjęto, a bez których usychają. Woła, że władzę i prawa i myśl obywatelską oprzeć należy o podstawę odwiecznych zasad, które mi się ludzkość rządzić powinna. To jest warunkiem uzdrowienia skolatanego życia państwowego, jak to stanowczo podkreślił Papież Benedykt XV, głosząc światu: „Obecne nieszczęścia nie ustają, dopóki rodzaj ludzki nie wróci do Boga“ 5).

ŹRÓDŁO I NORMY ETYKI PASTWOWEJ.

2) Państwo jest od Boga, ale nie jest Bogiem, a więc nie jest źródłem prawa obyczajowego, nie stwarza moralności ani nie ustanawia jej normy, lecz czerpie przepisy etyczne i odpowiedzialność moralną z tego samego zakonu, z którego płyną jego władza i uprawnienia. Przyrodzone prawo moralne i dekalog obowiązują państwo w tej samej mierze co jednostkę i rodzinę.

W ŻYCIU PUBLICZNYM OBOWIĄZUJE PRAWO BOŻE.

Państwo nie ma więc mocy uprawiania nieetycznych czynów, czyli zło nie staje się moralne i dozwolone przez to, że się go dopuszcza państwo, albo że się je popełnia z ramienia lub na rzecz państwa. Dlatego też racja stanu i dobro państwa są najwyższym prawem państwowym nie bezwzględnie, lecz w granicach i przy zachowaniu prawa Bożego. To, co w stosunku do dziesięciorga przykazań jest złem, bo niesprawiedliwość, kłamstwem, gwałtem, to pozostaje grzechem także w życiu publicznym, w monarchji, w republice, w czasie wojny i rewolucji, w okresie wyborczym, w stosunkach partyjnych. Niema pod słońcem władzy, którejby wolno było nakazywać podwładnym czyny przeciwne dekalogowi. Moralność katolicka nakazuje bronić państwa przed podstępem, intrygą, bezprawiem, ale nigdy nie uznaje zbrodni za konieczność polityczną i nie usłuszy żadnego nakazu niemoralnego.

Najbardziej stanowczo odrzuca też Kościół zasadę, że polityka wogóle stoi poza dziedziną praw moralnych. To nieczem nieuzasadnione uroszczenie jest sprzeczne z podstawowym pojęciem o państwie, wprowadza samowolę do życia publicznego i zamienia w piekło wzniosłą instytucję państwa, stworzoną dla dobra i pomyślności ludzi.

Bo jakimże udrczeniem stałoby się życie ludów, gdyby prawo moralne przestało obowiązywać w dziedzinie państwowej! Czy rządy, holdujące takiej teorii, mogłyby się odwoływać do sumienia obywateli w imię jądrego autorytetu moralnego? Prawem stałaby się siła, bo moralna pustka w polityce prowadzi zawsze do polityki gwałtu. Dowodem tego są programy niektórych ruchów politycznych w Europie, które twierdzą, że o prawie stanowi siła i powodzenie, że siła kwalifikuje tego, kto ma rządzić, że polityka jest walką i że do walki należy wychowywać narody. To się skończyć musi katastrofą państwowości.

Jest też zadanie władzy politycznej podtrzymywać i popierać w państwie zasady moralne, jako podstawę porządku publicznego, spokojnego społeczeństwa, materialnego i duchowego rozwoju społeczeństwa. Wynika to z posłannictwa państwa. W tym względzie zachodzą niezrozumiałe zaniedbania. Dość wskazać na rozpisaną nieobyczajność, która zuchwale i niemal bezkarnie podkopuje fizyczne i moralne zdrowie narodów. Wielkie winy i wielką odpowiedzialność!

Państwo nie stoi poza etyką, tak, jak nie stoi ponad nią. Albo jest etyczne, jeśli szanuje i popiera prawo Boże, albo jest nieetyczne, jeśli to prawo gwałci i zaniedbuje.

SUWERENNOŚĆ PAŃSTWA I GRANICE JEGO WŁADZY.

3) Zwierzchnicza władza państwowa jest suwerenna, bo jej, i tylko jej przysługuje najwyższe prawo rządzenia państwem i kierowania jego sprawami, niezależnie od innych czynników wewnętrznych, czy zagranicznych.

Nie jest atoli wszechwładna ani bezwzględnie integralna. Powinna być wykonywana nie w dowolnym zakresie ani w sposób arbitralny, lecz zgodnie z celami i dobrem państwa, a pozatem jest ograniczona przyrodzonymi prawami innych państw i szczególnymi uprawnieniami Kościoła.

WZGLĄD NA DOBRO OGÓLU.

Pierwszym ograniczeniem władzy tych, którzy państwami rządzą, jest zatem wzgląd na dobro i właściwe zadania państwa. Nie wolno się kierować władzami kaprysami ze szkoda dla dobra kraju. Nie wolno sprawy państwa utożsamiać z własną korzyścią lub z korzyściami pewnej grupy obywateli. Wyraża to z właściwą sobie ścisłością Leon XIII temi słowy: „Państwa należy władzę dla pożytku obywateli, bo kto innymi rządzi, ten jedynie w tym celu rządzi, by pilnował pożytku rzeczypospolitej. Nie godzi się więc żadną miarą, by władza państwowa służyła pożytkowi jednego lub kilku ludzi, bo jest ustanowiona dla ogólnego dobra wszystkich“ 6).

STOSUNEK PAŃSTWA DO JEDNOSTKI I OGÓLU OBYWATELI.

4) Jednostka ludzka istniała wprawdzie państwo i posiada swe przyrodzone prawo. Nie wolno jej w organizmie państwowym przekreślać, bo państwo nie jest celem dla siebie, ani jest celem człowieka, ale celem i przeznaczeniem państwa jest dobro jednostek, czyli państwo jest dla obywateli, a nie obywatele dla państwa. Wyższosc zatem państwa nad obywatelem ma swe granice tam, gdzie się kończą istotne potrzeby państwa i konieczności dobra ogólnego.

STANOWISKO OBYWATELI W PAŃSTWIE.

Nie można więc z prawem przyrodzonym pogodzić pewnych społecznych dążeń do zupełnego podporządkowania obywateli celom państwowym, do wyznaczenia obywatelem jakiejś służebnej roli i do rozciągania zwierzchnictwa państwowego na wszystkie dziedziny życia. Regulowanie każdego ruchu obywateli, wtłaczanie w

przepisy państwowe każdego ich czynu, mechanizowanie obywateli w jakieś globalnej i bezimiennej masie jest sprzeczne z godnością człowieka i z interesem państwa, bo zabija w obywatelach zdrowe poczucie państwowe. Klęską dla idei państwowej musi się skończyć sprowadzanie obywatela do biernego świadka życia państwowego, do płatnika nie mającego wglądu w to, co się z groszem publicznym dzieje, do niewolnika, zaprzęgniętego przymusowo do państwowego rydwanu. Daleko gorzej, jeżeli państwo nakłada obywatelom nieznośne ciężary, jeżeli się do nich wrogo odnosi, jeżeli ich ciemięży, jeżeli nimi systemem terrotycznym rządzi, jeżeli im poglądy i przekonania narzuca, jeżeli w dziedzinę wierzeń religijnych wkracza i sumieniom gwałt zadaje. Zbrodnia jest używać obywateli, ich mienia i życia jako tworzywa doświadczalnego do niepotrzebnych eksperymentów ustrojowych, co jest tem potworniejsze, jeżeli chodzi o ochęć urzeczywistnienia mrzonek doktrynerskich lub form życiowych, szkodliwych dla ogółu, przeciwnych naturze ludzkiej i prawu bożemu, jak się to najjaskrawiej dzieje w bolszewji.

Państwo w pojęciu chrześcijańskim nie powstaje na grobach jednostek, lecz składa się z żywych i świadomych obywateli, jako społeczność, która się swym członkom nie przeciwstawia, ale dla ich dobra istnieje. Nie jest ono zatem antytezą jednostki, lecz uzupełnieniem jej prywatnego bytu, bo jakkolwiek przynależność do państwa powoduje pewne umniejszenie swobody osobistej i nakłada pewne obowiązki, daje jednak obywatelowi takie możliwości różni — i zapewnia mu takie korzyści, jakie poza państwem nie byłyby do osiągnięcia.

Ta idea państwa, pojętego jako naturalne środowisko rozwoju jednostki, powinna być jednym z dogmatów świadomości obywatelskiej. Wtedy obywatele będą uważali za swój obowiązek jaknajmniej soba państwo obciążać a jaknajwydatniej się państwu przysługiwać. Państwo zaś powinno dążyć do tego, by pogodzić swe interesy z prawami obywateli bez używania przymusu. Im mniej się ogranicza swobodę obywateli, tem zdrowsza państwowość, której podstawami są z jednej strony moralny autorytet władzy a z drugiej płynący z poczucia obywatelskiego posłuch i współpraca.

Państwo jest dalej obowiązane dopuszczać do dobrodziejstw swej opieki, swego skarbu i instytucji wszystkich obywateli a nie powinno darzyć pew-

nych grup szczególnymi względami z krzywdą dla innych. Dzielenie obywateli na uprzywilejowanych i nieuprzywilejowanych, lub, co gorsza, na obywateli o pełnych prawach i na tolerowanych czy wyjętych z pod prawa, jest przejawem niezdrowym i szkodliwym.

Nie jest wreszcie rzeczą państwa występować w roli przedsiębiorcy w tych wypadkach, w których bez krzywdy dla życia państwowego można pozostawić przedsiębiorstwa w rękę obywateli. Państwo jest niewątpliwie zainteresowane w wielu sprawach ekonomicznych, przemysłowych i handlowych i powinno w razie potrzeby wywierać na nie taki wpływ regulujący, by się rozwijały zgodnie z zasadami sprawiedliwości i z potrzebami życia zbiorowego. W pewnych wypadkach będzie może musiało państwo otwierać z konieczności własne zakłady przemysłowe. Ale naogół państwo nie jest uprawnione wszystko zagarniać, wszystko wehłaniać, monopolizować, socjalizować. Błędna i nieetyczna jest to polityka, która dla doktrynerskiego etatyzmu niszczy pożyteczne przedsiębiorstwa prywatne oraz zasłużone instytucje, stworzone przez obywateli i społeczeństwo.

STOSUNEK PAŃSTWA DO RODZINY. PRZYRODZONE PRAWA RODZINY DO BYTU.

5) Tak jak państwo, ale jeszcze przed powstaniem pierwszego państwa, wyłoniła się z tej samej przyrodzonej konieczności rodzina. Ma ona swe niezniszczalne prawa do bytu wprost od Stwórcy. Te prawa stanowią dziedziczoną wyłączone z pod władzy państwowej, która nie tylko nie powinna w niczem osłabiać życia i zdrowia rodziny, ale raczej udzielać jej powinną szczególnej opieki zwłaszcza w wypadkach licznego potomstwa. Bo czyż pomyślność i żywotność rodziny nie są warunkiem pomyślności państwowej? Czyż państwo nie stoi rodzina i czyż nie chyli się z jej upadkiem? Po stopniu zaopiekowania się rodziną można dzisiaj niezawodnie poznać te kierunki polityczne, którym siła narodu i państwa jest szczerą troską. Wymierzanie jakiegokolwiek ciosów w jej prawa, spoiłość, w jej świętość i pełnię życia jest robotą grabarzy ludów, i zbrodnia przeciw naturze.

OBOWIĄZKI RODZINY WZGLĘDEM PAŃSTWA.

Z drugiej strony rodzina ma także obowiązki wobec państwa, a mianowicie powinna wpaść w dziecię troskę o sprawy państwowe, szacunek dla władzy państwowej, posłuszeństwo dla jej praw i zarządzeń, zdrowe poczucie obywatelskie i ukochanie ojczyzny.

5) Alokucja z dnia 24 grudnia 1917. tej samej mierze, co jednostkę i rodzinę.

6) Leon XIII. Encyklika „Immortale Dei“.

7) Św. Tomasz z Akwinu. Summa theologica 2 — 2 Q. X. a. 12.

8) Pius XI. Encyklika „Divini illius Magistri“.

(Ciąg dalszy nastąpi)

POWÓDZ W JUGOSŁAWJI.

Powódz w Jugosławji przybrała w ciągu ostatnich dni rozmiary katastrofalne. Wiele wsi zostało zupełnie zmytych z powierzchni ziemi. Mieszkańcy ratują się w ostatniej chwili ucieczką na dach, jak widzimy na naszym zdjęciu ze wsi Sremska Mitrowitza. Ratowaniem i ewakuacją powodzią zajmują się armja.

Ile ofiar pociągnęły za sobą wojny?

W wyniku wojny siedmioletniej padło na polach bitewnych 554.000 ludzi podczas wojen po rewolucji francuskiej — 1.400.000 ludzi, podczas wojen napoleońskich 1.700.000 ludzi, podczas wojny krymskiej — 785.000 ludzi, podczas wojny rosyjsko-japońskiej — 624.000 ludzi, podczas wojny bałkańskiej 108.000 ludzi, a wreszcie podczas wojny światowej (1914—1918) 18.000.000 ludzi.

W szóstą rocznicę „maja“.

Marsz. J. Piłsudski w wywiadzie z dn. 24 maja 1926 r.:

„...Oburzała mnie specjalnie absolutna bezkarność wszystkich nadużyć w Państwie i wzrastająca coraz bardziej zależność Państwa od wszystkich „nuworiszów“, którzy na równi ze mną i wielu ludźmi przyszli do Państwa Polskiego ubodzy i zdążyli kosztem Państwa i kosztem wszystkich obywateli w kilka krótkich lat wyrósnąć na potentatów pieniężnych, chcąc, by — ku hańbie naszej Ojczyzny — Państwo we wszystkich drobiazgach należało do nich...“

Marsz. J. Piłsudski w wywiadzie z dn. 10 maja 1926 r.:

„...Ale niech ci panowie nie sądzą, że to, co się działo w stosunku do kas państwowych: uży-

wanie pieniędzy państwowych na przekupstwa, szpiegowanie takich czy innych nieprzyjaciół partyjnych czy osobistych jest nikomu nieznane. Jest to przecież tajemnicą poliszynela...“

Marsz. J. Piłsudski w oświadczeniu do prasy z nocy na 13 maja 1926 r.:

„...Nie może być w Państwie za wiele niesprawiedliwości względem tych, co pracują dla innych, dają, nie może być w Państwie — gdy nie chce ono iść ku zgubie — za dużo nieprawości...“

A teraz porównajmy dzisiejszą rzeczywistość z temi powiedzeniami i odpowiedzmy sobie, do kogo powiedzenia te odnosiły się.

Żart czy kpiny.

Krakowski Il. Kurjer Codzienny w jednym z ostatnich numerów zamieścił następującą notatkę:

„Pod przewodnictwem prezesa P. K. O. dr. Grubera, odbyła się konferencja przedstawicieli najpoważniejszych organizacji rolniczo-gospodarczych w Polsce, na której postanowiono rozpocząć akcję propagandową za racjonalną gospodarką pieniężną, a w pierwszej mierze wystąpić przeciwko chowaniu pieniądza w „pończosze“, co jest rozpowszechnione po wsiach

W najbliższym czasie mają się odbyć dalsze zebrania w tej sprawie, przyczem ma być przedyskutowany program odpowiedniej akcji propagandowej.“

Po przeczytaniu powyższej notatki ogarnąć każdego musi zdumienie niezwykle. Bo jakże? Przedstawiciele najpoważniejszych organizacji rolniczo-gospodarczych, a więc ludzie, którzy specjalnie interesują się i badają zagadnienia gospodarze, którzy powinni znać położenie gospodarze kraju i rolnictwa, nie wiedzą o tej rzeczywistej rzeczywistości, jaka zapanowała na wsi i troi im się w głowach o tem, jak wydobyć chowane przez wieś pieniądze „w pończochach“?

Debaty tych panów przedstawicieli owych jakichś „najpoważniejszych organizacji rolniczo-gospodarczych“ wyglądają na jakiś gruby żart albo kpiny z nędzy, panującej na wsi.

Smutny koniec zdrajcy Ojczyzny.

Jak głoszają wiadomości, teraz dopiero nadeszły z Rosji Sow., jeszcze przed trzema miesiącami został tam rozstrzelany b. poseł na Sejm polski, Sylwester Wojewódzki. Wojewódzki początkowo należał do piłsudczyków, w roku 1922 wszedł do Sejmu z ramienia Wyzwolenia, a wreszcie utworzył niezależną komunizującą partję chłopską.

Gdy za agitację komunistyczną został wydany sądom, zbiegł on do Sopot na terenie Wolnego Miasta Gdańska i stamtąd kierował propagandą komunistyczną w Polsce.

Wreszcie przed trzema miesiącami przyszedł kres życiu zdrajcy Ojczyzny.

Ludność miast w Polsce

Według ostatniego spisu ludności, dokonanego w grudniu roku zeszłego, znajduje się w Polsce miast z ludnością powyżej 100 tys. — 11, z ludnością od 75 do 100 tys. — 3, z ludnością od 50 do 75 tys. — 8, z ludnością od 25 do 50 tys. — 29, z ludnością od 20 do 25 tys. — 17, z ludnością od 15 do 20 tys. — 18, z ludnością od 10 do 15 tys. — 65, z ludnością od 5 do 10 tys. — 177, i z ludnością poniżej 5000 — 308 (w tem 7 miast z ludnością poniżej 1000 mieszk.). Ogółem w 636 miastach w Polsce zamieszkuje — 8.679.979 ludności. Ilość miast od czasu poprzedniego spisu ludności (1921 r.) zwiększyła się o 25.

Zjazd słowiańskiej młodzieży wiejskiej.

We wszystkich krajach słowiańskich, gdzie podstawą dobrobytu jest rolnictwo, pracują i żywo rozwijają się Związki Młodzieży Wiejskiej. Na znak solidarności słowiańskiej i wspólnej walki o nowe jutro wsi swoich krajów i świata — młodzież rolnicza państw słowiańskich pracuje we wspólnym „Słowiańskim Związku Młodzieży Wiejskiej“.

W dniach 26 i 27 marca r. b. odbyło się 17-te z kolei posiedzenie Prezydium Słowiańskiego Z. M. W. w Pradze w Czechosłowacji. Na posiedzeniu tem uczestniczyli z ramienia Związku Młodzieży Wiejskiej Rzeczypospolitej Polskiej: B. Babski i J. Nosek, pozatem z Bułgarii — P. Beliszki, z Czechosłowacji — J. Wasza, A. Pawelec, J. Horak, z Jugosławji — St. Raczicz i St. Tomszicz — oraz z ra-

mienia emigracyjnej młodzieży rosyjskiej — J. Zołotarow.

Podczas dwudniowych obrad załatwiono szereg zasadniczych spraw organizacyjnych, uchwalono odbycie czwartego z kolei Kongresu S. Z. M. W. w sierpniu b. r. w Bratysławie w Czechosłowacji (poprzedni Kongres odbył się w Poznaniu w 1929 r.) i jednocześnie w tym samym czasie ma się odbyć „Dzień Słowiańskiego Agrarysty“ we wszystkich krajach słowiańskich, podczas którego młoda wieś będzie manifestowała na rzecz solidarności słowiańskiej i walki o lepszą przyszłość rolników wszystkich krajów.

Pozatem reprezentanci młodej wsi słowiańskiej zajęli jednomyślne stanowisko wobec strasznego kryzysu, który przysięgną rolników wszystkich krajów i nakreślili drogi postępowania dla młodego pokolenia.

(Miesięcznik „Spolem“.)

Komu to potrzebne?

Jak dnoosi „Ilustrowany Kurjer Codzienny“, na wszystkie Kasy Chorych w Polsce nałożony został obowiązek wpłacenia po 40 tysięcy złotych gotówką lub weksłami na rzecz Centrali Zakupów Kas Chorych, która utworzona została w tej chwili chyba tylko po to, aby znaleźć kilka nowych posad dla „sanacyjnych“ liderów! W ten sposób powstać ma fundusz zakładowy i obrotowy, w ilości około 2 i pół miliona złotych dla nowej „Centrali“.

Wspomniany dziennik ostro krytykuje to zarządzenie, pisząc:

„Tymczasem wszystkie Kasy Chorych walczą obecnie nie tylko z dotkliwym brakiem gotówki, ale borykają

się wprost ze stale rosnącym deficytem, a to z powodu wielkich trudności płatniczych, w których się znajdują liczni pracodawcy, ubezpieczając personel na wypadek choroby. Ponadto bardzo ujemnie wpływa na budżet wielu Kas Chorych niezwykle przerost administracji personalnej.

W takiej to chwili, gdy Kasy Chorych nie mogą podolać swym prymitywnym obowiązkom płatniczym, nakłada się na Kasy nowy haracz, zgola niepotrzebny i bezproduktywny na rzecz instytucji, która okazać się może tylko szkodliwą, a w każdym razie bezużyteczną.“

Morderstwo polityczne.

Niedawno w sposób niewytłomaczony zmarł we Lwowie aspirant policji, Tadeusz Szymczuk. Zmarły przed paru miesiącami przybył do Lwowa ze Stanisławowa i objął zastępstwo w referacie przestępstw antypaństw. przy śp. komisarzu Czechowskim.

Po zamordowaniu komisarza Czechowskiego Szymczuk objął kierownictwo brygady dypolitycznej i specjalnie poświęcił się sprawie ukraińskiej.

W ostatnich dniach zmarły pracował nad zbadaniem sprawy zamordowania śp. Hołówki i śp. Czechowskiego.

Przyczyny śmierci aspiranta Szymczuka są narazie niewyjaśnione. Rozeszła się pogłoska, że zmarły został otruty.

WYBORY WE FRANCJI.
Edouard Herriot

przywódca radykalnych socialistów, którzy przy wyborach powiększyli znacznie swój stan posiadania głosów.

JERZY SZABLICA.

„Miasto zbrodni“ REPORTAŻ POWIEŚCIOWY

Hurley wybuchnął śmiechem na widok przygotowanego przez służbę stroju: więca złocistej przepaski, jaką noszą pierwotni mieszkańcy Polinezji, ale włożył ten strój i poszedł do „raju“.

Była to ołbrzymia cieplarnia, a raczej wspaniały ogród zimowy, tak piękny, jakiego Ryszard jeszcze nie widział. To więc była zapowiedziana niespodzianka! Kwiaty były żywe, ale trawniki sztuczne, z puszystych, zielonych dywanów. Sufit wyobrażał niebo podzwrotnikowej nocy. Księżyc w pełni i liczne gwiazdy świeciły nad gajem. Hurley miał dosyć fantazji, aby uczuć się przeniesionym na jedną z czarownych wysp Mórza Południowych, ale później błędząc po ogrodzie, odnalazł nie-

które z licznych, ukrytych w gąszczu, w miejscach, pogrążonych w mroku, niskie otomany i to zepsuło wrażenie.

Orkiestra zmieniła instrumenty i grała teraz pieśni hawajskie. Słodkie dźwięki gitar hawajskich mile pieściły ucho. Hurley wyszedł na polanę w środku ogrodu i zdziwił się, nie widząc nigdzie orkiestry, choć, zdawało się, gra gdzieś w pobliżu. Na polanie byli tylko męscy goście Hartinga; niektórzy, jak tyjący van Hoot, wyglądali zabawnie w skąpym stroju tahityjczyków. Ale złotokóry i harmonijnie zbudowany Harting wyglądał jak czystej rasy Hawajczyk. Hurley powiedział mu to i spytał, gdzie właściwie gra orkiestra.

— W hallu. Słyszymy ją przez gigantofon — objaśnił go Harting. — Mój Boże — wykrzyknął — to nie do wiary, ile czasu potrzebują kobiety na zmianę najprostszego kostjumu. Podoba ci się mój ogród?

— Jest wspaniały, lecz te kapnapki psują harmonję całości. Otomany w gaju hawajskim!...

— Masz rację — uśmiechnął się Harting, — ale nie wszyscy lubią...

Urwał w pół zdania, gdyż na polanę wbiegła Fay Lester, a za nią gromadą wszystkie dziewczęta. Miały na sobie tylko spódniczki z rafji, przepaski na piersiach i girlandy z kwiatów. Fay, zamiast spódniczki, miała na biodrach złotocistą przepaskę, obszytą perłami i napierśniki z dwoma wielkimi brylantami — dar hojnego gospodarza. W włosy wplotła fosforozujące kwiaty. Na nagiach ramionach wszystkich dziewcząt połyskiwały drogie naramienniki — również dary Hartinga. Niektóre dziewczęta przysiadły, obszyte perłami i napierśnikami z dwoma wielkimi brylantami — dar hojnego gospodarza. W włosy wplotła fosforozujące kwiaty. Na nagiach ramionach wszystkich dziewcząt połyskiwały drogie naramienniki — również dary Hartinga. Niektóre dziewczęta przysiadły, obszyte perłami i napierśnikami z dwoma wielkimi brylantami — dar hojnego gospodarza. W włosy wplotła fosforozujące kwiaty. Na nagiach ramionach wszystkich dziewcząt połyskiwały drogie naramienniki — również dary Hartinga. Niektóre dziewczęta przysiadły, obszyte perłami i napierśnikami z dwoma wielkimi brylantami — dar hojnego gospodarza.

pieśń miłosną, a potem, przy akompaniamencie niewidzialnej orkiestry tańczyła hula-hula. W srebrnej poświacie księżyca, na tle tego gaju, wydała się jeszcze piękniejszą i ponętniejszą. Hurley, siedząc na skraju polany w kole dziłko pokrzykujących w takt muzyki widzów, poraz pierwszy w życiu doznał mąk zazdrości. Ale stłumił ją i został wynagrodzony za to, bowiem Fay, tańcząc, tylko jemu dala zwyczajowy pocałunek, a ukończonywszy taniec, zajęła miejsce obok niego.

Potem Harting, który spędził rok na morzach Południowych, śpiewał piosenki hawajskie ładnym barytonem, a refren powtarzał cały chór. Służba ciągle napełniała kielichy, w ogrodzie było gorąco, woń kwiatów odurzała, pieśń i tańce podniecały, zabawa stopniowo zamieniała się w orgję. Jedna z podochoconych dziewcząt próbowała naśladować Fay, ale jej taniec raził oczy Hurley'a rozpasaniem.

Ziemia dla osadników wojskowych.

Wobec ogłoszenia ustawy o dodatkowym nadawaniu ziemi b. żołnierzom Wojska Polskiego, którzy zasłużyli się przy bronieniu granic Państwa, podajemy kilka wyjaśnień, dokąd i jak kierować starania o uzyskanie ziemi.

Wedle ustawy z r. 1920 poz. 18 Dz. U. z r. 1921 mogą żołnierze Wojska Polskiego, którzy bronili granic Państwa, otrzymać ziemię na własność, a to bądź darmo, bądź odpłatnie.

A) Do otrzymania ziemi za darmo są uprawnieni:

1) inwalidzi i żołnierze Wojska Polskiego, którzy szczególnie się odznaczyli;

2) żołnierze, którzy dobrowolnie wstąpili do wojska polskiego i odbyli służbę frontową.

B) Do otrzymania ziemi odpłatnie są uprawnieni wszyscy inni inwalidzi oraz żołnierze, uzdolnieni do pracy na roli.

Od nabycia ziemi wylączeni są:

1) karani za zbrodnie przeciw sile zbrojnej Państwa Polskiego;

2) karani za zbrodnie dezercji;

3) pociągnięci do odpowiedzialności karnej za roztrwonienie dobra państwowego do czasu uprawomocnienia wyroku uniewinniającego.

4) ci, którzy przekroczyli przepisy o demobilizacji;

5) ci, którzy z pogwałceniem prawa brali samowolnie cudzą ziemię w posiadanie.

Podanie o nadanie ziemi należy przesyłać do Wydziału Osad Żołnierskich przy Gabinetie Ministra Spraw Wojskowych. Dołączyć należy dokumenty, stwierdzające: a) ochotnicze wstąpienie do służby wojskowej w czasie wojny polskobolszewickiej, b) służbę frontową (najmniej 4 miesiące), c) zawód rolnika, d) zasobność finansową, umożliwiającą zagospodarowanie działki własnymi środkami. Inne dokumenty, jeżeli okażą się potrzebne, zostaną zażądane w drodze oficjalnej.

Termin składania podań o nadanie ziemi dotychczas nie został określony.

Informacje.

Wycofanie banknotów 10-złotowych

Bank Polski postanowił przy wymianie zniszczonych 10-złotowych banknotów nie wypuszczać nowych biletów 10-złotowych. Decyzja ta została powzięta wobec stwierdzonego słabego stopnia nasycenia rynku bilonem. W związku z powyższym rozważana jest także sprawa wypuszczenia srebrnych monet 10-złotowych.

Ogółem w obiegu znajdują się obecnie banknoty 10-złotowe na sumę 15 milionów zł.; w miarę ich napływu do Banku Polskiego zostanie zwiększony o tę samą kwotę obieg bilonu.

Wódka staniała.

Od dnia 1 maja Państw. Monopol Spirytusowy obniżył ceny na rozmaite gatunki wódek i spirytus. Tak na przykład ceny wódki zwykłej 40 proc. obniżone zostały na litrowej, pół i ćwierćlitrowej butelce od 30 do 40 groszy. Cena wódki zwykłej 45 proc. obniżona została odpowiednio o 20 do 30 gr. Cena wódki wyborowej 40 proc. obniżona została na ćwierćlitrowej butelce o 10 groszy, wódek zaś wyboro-

wych 45 proc. o 20 groszy na butelce. Ceny spirytusu 95 proc. obniżone zostały dla ćwierci, pół i pełnolitrowych butelek od 60 gr. do 1 zł. 20 gr. na butelce.

Jednocześnie z dniem 1 maja obniżona została cena mielonej soli bydlęcej. Sól ta, używana w rol-

nictwie, kosztowała dotychczas 65 zł. za tonę franco stacja odbiorcza, obecnie zaś kosztuje 55 zł. za tonę.

Lepiejby jednak było, gdyby obniżono ceny cukru, a nie truciźny, która dla zdrowia i szczęścia obywateli nie jest potrzebna.

**Najmędrsi eskulapi zawsze to twierdzili,
Że człowiek nigdy szwanku w zdrowiu nie doznaje.
I ten tylko organizm skutecznie posili,
Kto dla duszy i ciała zdrowy pokarm daje.
Każdy sobie w GRUDZIADZKIEJ receptę wyprosi,
Gdyż ona na swych szpaltach zdrowy pokarm nosi.**

Zygmunt Kiedrzyński.

NAJCIEKAWSZE Z DNIA Z Polski.

STRASZLIWE POŻARY WSI.

We wsi Gaworowo pod Łodzią w zagrodzie Jana Bartniaka wskutek wadliwej konstrukcji przewodu kominiowego wybuchł pożar, który z wielką szybkością począł przenosić się na sąsiednie zabudowania. Pomimo ratunku mieszkańców Gaworowa oraz sąsiednich wsi, ogień w ciągu trzech godzin objął prawie całą wieś. Akcja ratunkowa wobec nikłej ilości środków ratunkowych nie mogła nic poradzić szalejącemu żywiołowi. To też spłonęły całkowicie 33 gospodarstwa tj. około 200 budynków mieszkalnych i gospodarskich. W czasie akcji ratunkowej dwoje małoletnich dzieci, oraz 18 osób starszych uległo poparzeniu. Szkody oceniano na pół miliona złotych.

We wsi Pierzechnia Stara koło Radomia, wybuchł pożar, skutkiem którego spłonęło 11 domów mieszkalnych, 18 stodół, 14 obór, 7 chlewów, 5 szop, 2 piwnice, 2 spichrze, inwentarz żywy, narzędzia rolnicze oraz sprzęty domowe na ogólną sumę 100.000 złotych.

Jak dochodzenia ustaliły, pożar powstał wskutek podpalenia stodoły przez Siekę w celu uzyskania premii asekuracyjnej.

STRAJK PRZECIWKO WYGÓROWANYM OPLATOM TARGOWYM.

W środę rozpoczął się w Mińsku Mazowieckim strajk chłopski, skierowany przeciwko wygórowanym opłatom targowym. Mińsk w środę świecił pustkami, choć zwykle w dniu tym, jako targowym, jest duży zjazd chłopów. Strajk więc udał się całkowicie.

Dotychczas aresztowano 6 rolników za to, że stali na szosie i mówili jadącym, że od dziś chłopi nie jadą do Mińska na targi i nie będą tam jeździć, aż do czasu uwzględnienia ich żądań, to jest do czasu obniżenia opłat targowych.

Policja w stosunku do kilkudziesięciu gospodarzy sporządziła protokoły. Do strajku przyłączył się także Zw. Zaw. Rolników, tak że strajk rozszerza się w przyszłą środę obejmie wszystkie gminy powiatu.

W sprawie aresztowanych rolników interwenjował pos. Nosek.

STRACENIE DWÓCH SKRYTOBÓJCÓW HAJDAMACKICH.

W sądzie doraźnym w Tarnopolu, jak to już pisaliśmy, zapadł wyrok na skrytobójców członków Ukr. Organizacji Nacjonalistów. Trzech oskarżonych, tj. Metelski, Przyslak i Hołojad skazanych zostało na karę śmierci.

Prezydent Rzplitej skorzystał z prawa łaski tylko co do Oleksy Metelskiego, zamieniając mu karę śmierci na dożywotnie wcielenie, zatwierdził zaś wyrok na Jachima Przyslaka i Pawła Hołojada. Wobec tego Przyslak i Hołojad zostali we czwartek w południe straceni na szubienicy.

TRAGICZNA ŚMIERĆ STARCÓW W PŁONĄCEJ CHACIE.

We wsi Krzentle pow. wieluńskiego w nocy z soboty na niedzielę wybuchł

pożar w zagrodzie rolnika Franciszka Wilusia. Kiedy zabudowania stały już w ogniu, żona Wilusia 60-letnia kobieta, przypomniała sobie, że w płonącym domu w sienniku znajdują się ukryte drobne oszczędności. Nie zwracając uwagi na ogromne niebezpieczeństwo, kobieta pobiegła do palącego się domu, by ratować pieniądze. Pospieszył jej z pomocą zamieszkały w domu jej Szymojewski. W chwili, gdy znaleźli się w płonącej chacie, zawalił się sufit, grzebiąc oboje.

Szymojewski zdołał cudem przyczołgać się na próg chaty i wzywał pomocy. Wydobyto go z ognia, lecz w okropnym stanie; ciało jego przedstawiało krwawą masę. W beznadziejnym stanie przewieziono go do szpitala. Wilusiowa, przytłoczona stosem palących się belek i krokwi, nie mogąc doczołgać się do wyjścia, spaliła się żywcem. Ciało jej, wydobyto zupełnie zwęglone.

ZASADZENIE POLICJANTA, KTÓRY KRADŁ.

Przed sądem w Rzeszowie odpowiadał starszy posterunkowy policji Franciszek Szymański, oskarżony o systematyczne popelnianie kradzieży. Sąd skazał Szymańskiego na 3 i pół roku więzienia. Na rozprawie oskarżony tłumaczył się, że kradł z powodu kryzysu, gdyż pobory jakie otrzymywał, nie starczyły na utrzymanie rodziny, złożonej z sześciu osób.

Ze świata.

40 OFIAR

KATASTROFY KOLEJOWEJ.

Na dworcu w Reichenhall w Niemczech wydarzyła się katastrofa kolejowa, w czasie której 40 osób odniosło rany. Pociąg osobowy z powodu fałszywego nastawienia zwrotnicy najechał na przygotowany do odjazdu pociąg dla członków kolejowej organizacji sportowej. Brankard i dwa wagony osobowe zostały wyrzucone z szyn i mocno uszkodzone. Wśród pasażerów tych wagonów 40 osób odniosło rany.

70.000 OFIAR SAMOCHOD. Z TRZECH LAT.

Jak wykazuje statystyka w ciągu ostatnich 3 lat na terenie Anglii poniosło śmierć skutkiem przejechania przez samochody aż 20.691 osób, zaś 50 tys. uległo ciężkim uszkodzeniom ciała.

GENERAL CHINSKI — BANDYTA.

W miejscowości Czung-To-U w prowincji Se-Czo-Wan w Chinach, gen. Ma, dowodząc zastępczo 29 armją, usiłował porwać biskupa francuskiego Rouchouse. Zamierzał on w ten sposób wydstać od misji katolickiej „pożyczkę“ w wysokości półtora miliona dolarów. Biskup zdołał się ukryć.

Żołnierze chińscy aresztowali wikariusza, którego niebawem wypuszczono na wolność, ażeby zebrał odpowiednią ilość pieniędzy.

Konsul francuski zaprotestował przeciwko takiemu postępowaniu wojsk chińskich i uzyskał dla ochrony misji straż.

Wskazania dla Ludowców na dzień 15 maja.

Dzień 15 maja jako dzień Święta Ludowego, wszyscy ludowcy winni uroczystie obchodzić:

1) wziąć udział w powiatowym obchodzie Święta Ludowego;

2) dopomódz w zorganizowaniu obchodu Święta w swej wiosce lub gminie przez urządzenie odczytu, pogadanki, przedstawienia teatralnego, zawodów sportowych młodzieży i t. p.;

3) zjechać w dniu Święta Ludowego jak największą ilość nowych członków i prenumeratów pism ludowych;

4) przystroić dom swój zielonymi chorągiewkami i przypilnować, aby zrobił to ogół mieszkańców wsi.

Ceny zboża w kraju i zagranicą.

Przeciętne tygodniowe ceny czerch głównych zbóż w okresie 25. 4 — 1. 5. wg. obliczenia biura giełdy Zbożowo-Towarowej w Warszawie. Ceny rozumieją się za 100 kg w złotych.

Rynki krajowe:

	Pszen.	Zyto	Jęcz.	Owies
Warszawa	31.50	28.87	25.50	25.87
Gdańsk	30.22	29.75	26.62	24.36
Kraków	32.90	30.31	27.50	27.50
Lublin	32.00	28.47	26.00	25.75
Poznań	28.45	27.90	25.50	21.83
Lwów	30.62	28.00	26.50	27.12

Rynki zagraniczne:

Berlin	56.82	42.19	40.65	34.77
Praga	40.13	37.23	28.06	27.73
Brno Mor.	39.54	37.10	27.85	28.10
Wiedeń	44.56	42.19	45.00	34.85

Kto wygrał dolarówkę.

W ostatnim ciągnięciu pożyczki dolarowej wygrane padły na następujące numery:

1 premia 12.000 dol., nr. 422354.
2 premje po 3.000 dol., n-ry: 1185194 419551.
7 premji po 1.000 dol., n-dy: 1087241 800252 1172164 885415 939614 36992 816982.
10 premji po 500 dol., n-ry: 578650 525881 1484539 352038 396147 1161513 851778 583763 319202 651283.
75 premji po 100 dol., n-ry: 1176104 346151 66538 44091 616512 782041 11027 610322 410361 961770 1305004 650168 1208294 828841 13338424 1324371 845168 1047557 1098691 1390609 736667 1337518 1340312 993232 455740 475539 793313 860521 1396111 426451 1127721 939376 1385745 254947 810637 1179373 417718 16149 228513 168282 56115 885088 808826 238554 96489 1021293 480867 1178964 779351 579388 312671 944147 771669 394389 198243 502312 764150 1320610 160110 1219533 132542 183418 731954 180204 533245 145456 812693 1448127 734333 1018218 892610 1246108 391472 232968 1227913.

Wygrane pożyczki budowlanej.

W ciągnięciu pożyczki budowlanej wygrane padły na następujące numery:

1 wygrana 250.000 zł. w zł., nr. 357407
1 wygrana 50.000 zł. w zł., nr. 947245.
10 wygranych po 10.000 zł. w zł., n-ry: 754513 963847 356765 591263 88554 523458 149625 702108 428680 685182.
100 wygranych po 1.000 zł. w zł., n-ry: 457937 531624 374873 429794 397864 152247 475273 386977 540884 218370 282869 436188 603330 762871 451945 269195 272968 260728 517056 665499 545887 702409 449343 897797 933915 512561 996135 818865 771827 163145 486362 277885 338242 124601 981204 221652 565015 403674 950967 826495 189822 912920 113943 697739 318427 344367 530146 983608 48915 299924 499899 672590 802788 466378 464328 124441 373311 112591 475942 870753 942550 869640 394687 478263 315398 308519 33277 421982 342079 510373 224848 42276 873946 169954 272994 95706 210383 632150 353288 478786 1668 910559 645714 411378 248946 670010 221373 115840 817951 987533 266454 658022 571565 312191 432930 135653 283542 805131 926221 792899.

Sprawy organizacyjne Stronnictwa Ludowego

ZJAZDY

Opatów — dn. 8 maja (w niedzielę) odbędzie się Zjazd regionalny S. L. w Szumsku. Chłopi z Iwanisk, Rembowa i sąsiednich wsi stawcie się licznie! Przemawiać będą posłowie ludowi o najważniejszych sprawach, obchodzących wieś.

Zawiercie — dn. 22 maja o godz. 3 popoł. we wsi Rokitno Szlacheckie odbędzie się Zjazd Powiatowy S. L.; referat organizacyjny wygłosi mec. Woner.

Grodno — dn. 8 maja odbędzie się Zjazd Powiatowy przy ul. Stanisławowskiej 2 w lokalu P. P. S. o godz. 1 popoł.

Brzeziny — dn. 8 maja o godz. 11 przed poł. w sali kina w Koluszkach odbędzie się Zjazd Powiatowy S. L. Członkowie Kół S. L. mogą brać udział w Zjeździe w charakterze gości. Zjazd dokonany wyborów do Zarządu Powiatowego, Powiatowej Komisji Rewizyjnej oraz wybierze delegata na Kongres Stronnictwa. Przemawiać będą posłowie S. L. Na salę wpuszczani będą tylko członkowie S. L., mający przy sobie „zaświadczenie przynależności do S. L.”.

Puławy — dn. 22 maja odbędzie się Zjazd S. L. w Opocznie lub jego okolicy. Dokładne miejsce Zjazdu podamy później.

Płońsk — dn. 7 czerwca (we wtorek) odbędzie się Zjazd Powiatowy S. L. w Płońsku w lokalu Sekretariatu przy ul. Pułtuskiej 22.

KURSY POLITYCZNE I GOSPODARCZE.

PULAWY — GARWOLIN — ŁUKÓW. Kurs gospodarczo-polityczny dla powiatów Puławy — Garwolin i Łuków odbędzie się w dniach od 26 do 29 maja w Kośminie nad Wieprzem. Udział słuchaczy ograniczony do 20 z każdego powiatu. Zgłoszenia przyjmuje ob. Zaleski (Kośmin, pocz. Ryki) — tylko za pośrednictwem powiatowych organizacyj ludowych. Ostateczny termin przyjmowania zgłoszeń do 20-go maja.

KURS SAMORZĄDOWY DLA CZŁONKÓW SEJMIKU KONIŃSKO-SŁUPECKIEGO.

KONIN. Dn. 29 maja w niedzielę o godz. 11 przed poł. odbędzie się w lokalu Sekretariatu S. L. jednodniowy kurs samorządowy, na który przybędzie wybitny samorządowiec pos. Bogusławski i pos. Langier. Na kursie zostaną wygłoszone następujące referaty: 1) „Działalność samorządu w okresie kryzysu gospodarczego” — pos. A. Bogusławski, 2) „Nowa ustawa samorządowa” — pos. A. Langier.

ODCZYTY LUDOWE.

Będzin — dn. 29 maja o godz. 2,30 popoł. we wsi Sączowie — odczyt p. t. „W obronie samorządu wiejskiego”; — dn. 29 maja o godz. 5 popoł. we wsi Ossy — odczyt p. t. „Położenie gospodarcze chłopów”.

Informacje.

Obniżenie kar za zwłokę od składek ubezpieczeniowych.

Dziennik Ustaw Nr. 37 z dnia 30 kwietnia br. podaje Rozporządzenie Rady Ministrów, obniżające kary za zwłokę niepłaconych składek ubezpieczeniowych Powołanemu Zakładowi Ubezpieczeń Wzajemnych do wysokości 1% miesięcznie.

Rozporządzenie to jest ważne do 1 maja 1933 r., a więc na jeden rok.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Wtorek, 10 maja 1932.

Wtorek: Antonina. Wsch. słońca 3,52; zach. 7,12. Wschód ks. 6,40 z. 0,10.
Środa: Bogumiła. Wsch. słońca 3,50; zach. 7,14. Wschód ks. 7,52; z. 0,50.
Czwartek: Pankracego. Wsch. s. 3,49; zach. 7,15. Wschód ks. 9,12 z. 1,18.

U dorastającej młodzieży stosuje się rano skłaneczkę naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa i przy użyciu takowej jej czyszczące działanie na krew i naprawa funkcji żołądka i kiszek u dziewcząt i chłopców daje zbawienny skutek. Żadać w apt. i drog.

* P. Romuald Wasilewski z dniem 1 maja br. przestał współpracować w redakcji Gazety Grudziądzkiej.

* **DZISIEJSZY NUMER „GAZETY”** wydajemy w objętości 6 stron. Zarazem dołączamy bezpłatny dodatek „DOBRA GOSPODYNI”.

Województwa centralne.

EPIDEMJA SAMOBÓJSTW.

Epidemia samobójstw spowodowana ciężkimi czasami, oraz paskudnymi stosunkami w społeczeństwie, a wprowadzonymi przez dzisiejszych wielkoruszców Polski, dochodzi do potwornych rozmiarów. Strzelają się starzy i młodzi, biedni i bogaci, mężczyźni i kobiety, rolnicy, przemysłowcy, kupcy, rzemieślnicy itd., itd.

Główną jednak przyczyną samobójstw jest bezrobocie i brak chleba. W ciągu jednego tylko dnia kroniki m. Łodzi zanotowały aż 6 samobójstw desperatów, pozbawionych od dłuższego czasu pracy i chleba. Podobne zaskazujące zjawiska dają się zresztą zaobserwować i we wszystkich miastach.

SKRYTOBÓJCZE MORDERSTWO WŁAŚCICIELKI MAJĄTKU.

W majątku Kostuszyń pow. bielskiego zabita została w swoim mieszkaniu wystrzałem z rewolweru, oddanym przez okno właścicielka majątku Lichobabinowa.

Według wszelkiego prawdopodobieństwa, Lichobabinowa zamordowana została na tle sporu majątkowego, trwającego od dłuższego czasu między nią a kolonistami, którzy nabyli działki z rozparcelowanego przez nią majątku. Na dzień przed śmiercią Lichobabinowa zwróciła się do posterunku policji w Ciechanowie z prośbą o ochronę wobec pogroźek ze strony osadników. Policja poradziła Lichobabinowej zastosowanie wszelkich środków ostrożności oraz poleciła zamknąć okna, ponadto przeznaczyła adla ochronny jej osoby posterunkowego Żurakowskiego. W chwili oddania strzału przez mordercę, Żurakowski rzucił się w pośrodku z złośliwym, lecz nagle z ukrycia padł drugi strzał z dubeltówki, który ciężko zranił w głowę policjanta. Żurakowskiego przewieziono do szpitala. Dochodzenie w toku.

ŻEROWAŁ NA FUNDUSZACH GMINY.

W gminie Blizanów w Kaliskiem, po przeprowadzeniu rewizji ksiąg gminnych, okazało się, że wójt gminy Walenty Zieliński dopuścił się defraudacji pieniędzy gminnych. Suma zde-fraudowanych pieniędzy dochodzi do kilku tysięcy złotych. Zielińskiego osadzono w areszcie. Istnieją przypuszczenia, że do afery wmiyszanych jest cały szereg osób.

ARESZTOWANIA WŚRÓD KOMUNISTÓW.

Wśród komunistów włocławskich dokonano całego szeregu aresztowań wśród komunistów. Ponadto dokonano szeregu rewizji w mieszkaniach członków partji komun. Przy ul. Chłódnej 34 została wykryta tajna drukarnia komunistyczna. Na gorącym uczynku odbijania na powielaczu odezwo-komunistycznych w języku żydowskim ujęto Wacława Gąsiorowskiego. Policja skonfiskowała znaczne zapasy bi-buły komunistycznej.

DLA 75 ZŁ. ZABIŁ BRATA.

W lesie pod wsią Błędów pow. łódzki, znaleziono leżącego w kałuży krwi z 6 ranami na głowie 35-letniego Adama Witoniaka, mieszkańca wsi Sarnów pow. łódzki. Witoniak, przewieziony do szpitala zmarł. Dochodzenie śledcze wykazało rzecz okropną. Mordercą był rodzony brat ofiary Józef Jan Witoniak. Zbrodniarz wiedząc, że brat wracać będzie z Lutomerza, zaczął się w lesie i ciał go w głowę łomem żelaznym. Zrabowawszy konającemu 75 zł. morderca zbiegł i za zrabowane pieniądze kupił sobie garnitur. Bratobójca aresztowany, przyznał się do zbrodni. Stanie on przed sądem doraźnym.

GRASOWAŁ

PRZEBRANY ZA KOBIETĘ.

Policja warszawska aresztowała niejakiego Walendę Zygmunta, który w przebraniu kobiecym udając żebraczkę, dokonywał napadów bandyckich. Napadów takich Walenda ma na sumieniu b. dużo.

Małopolska.

KRWAWY SAMOSĄD.

Na polach gminy Kruzyki w powiecie samborskim rozegrał się krwawy samosąd. Gospodarz, Tadeusz Czajkowski, wpadł w gniew z powodu zaornania pługiem sąsiada jego między. — Czajkowski dobył rewolweru, wystrzelił cały magazyn, raniąc ciężko 19-let. Józefa Łazarza, 30-letniego Jana Zarzyckiego i 31-letniego Jana Hołajdę. Po tej zbrodni Czajkowski porzucił plug z koniem na polu i zbiegł. Rannych odwieziono do szpitala w Samborze, a za zbrodniarzem zarządzono pościg.

ŚMIERĆ POD ZWALONĄ ZIEMIĄ.

W Świerzechowicach w pow. zaleszczyckim usunęła się kilka dni temu ziemia w glinisku gminnym i przysypała znajdujące się tam kobiety, 18-l. Annę Besakę i 20-letnią Dorę Hodo-wecką, które poniosły śmierć skutkiem uduszenia. Powodem nieszczęśliwego wypadku była nieostrożność.

NIESŁYCHANY RABUNEK NA PLEBANJI.

W domu księdza ruskiego Popadiuka w Zaleszczykach dokonano niesłychanej kradzieży. Podczas nieobecności księdza, dostali się nieznani sprawcy po wyłamaniu drzwi i okien do probostwa, skąd wyrwali wmurowaną w podłogę kasę ogniową. Złodzieje zabrali również inne przedmioty. W kasie znajdowały się dokumenta osobiste księdza, złoty zegarek, papiery wartościowe oraz gotówka około 10.000 dolarów.

Zawiadomiona policja sprowadziła z Czortkowa psa policyjnego. Ślady złoździe prowadzą do jaru nad Dniestrem, dalej jednak są zatarte.

Kresy Wschodnie.

7 OFIAR ZATRUCIA „DOMOWYM” LIKIEREM.

W czasi echrztu w domu Władysława Borowicza w zaścianku Leśniczówka, gm. ostrowskiej na Wileńszczyźnie raczone gości domowym likierem, przyrządzonym z denaturowanego spirytusu. Skutek libacji był fatalny, gdyż 7-miu gości, w tem 3 kobiety, uległo ciężkiemu zatruciu tak, że przewieziono ich do szpitala.

EPIDEMJA TYFUSU PLAMISTEGO W NOWOGRODZKIEM.

W Wołożynie i okolicy wybuchła epidemia tyfusu plamistego wśród młodzieży do 15 lat. Zanotowano 50 wypadków zachorzeń. W Wołożynie zamknięto kino oraz szkoły. Na szpital zajęto gmach szkoły powszechnej.

ZAWISNA ZA ZAMORDOWANIE NAUCZYCIELA.

Na ławie oskarżonych przed sądem okręgowym w Równem zasiadli Franciszek Gibała, Jan Korczak, Roch Głazowski, Mikołaj Iwanow, Tymoteusz Dragańczuk i Eustachy Omelańczyk, oskarżeni o rabunkowy napad i zamor-

dowanie Władysława Wolfa, kierownika szkoły w Bereźnie.

1 sierpnia ub. r. bandyci, poinformowani o tem, że Wolf posiada w domu większą gotówkę na wypłatę pensyj dla siebie i swoich kolegów, wpadli wieczorem do jego mieszkania i jedy-nastoma strzałami z rewolwerów zabili go. Krzyk napadniętego zbudził domowników tak, że odstąpiwszy od pianu rabunku, zbiegli, zostawiając zwłoki ofiary.

Franciszek Gibała i Jan Korczak zostali skazani na karę śmierci przez powieszenie, pozostali na karę ciężkiego więzienia, a to Iwanow na 15 lat, Głazowski na 10, Dragańczuk rok, a Omelańczyk na 6 miesięcy.

Odpowiedzi Redakcji.

— A. Dombkowski, Ciemniewo. Zyczeń co do przeprowadzenia zmian w „Gazecie Grudz.” napływa taka moc, że trudno jest zadość uczynić wszystkim. Forma gazety jest taka, jaka większości czytelników, odpowiada.

Z ruchu organizacyjnego STRONNICTWA LUDOWEGO.

CHELM LUBELSKI.

W dniu 24 kwietnia br. odbył się w Chełmie Zjazd powiatowy Stronnictwa Ludowego w sali T. U. R. w Chełmie. Szczęściem nie widzieliśmy na tym Zjeździe żadnego policjanta, bo miejscowa sanacja wyteńczyła wszystkie siły, aby dobrze obsadzić swój wiec, zapowiedziany również na ten sam dzień, na który mieli zjechać wszyscy prawie jedyńkowi posłowie mianowani z naszego okręgu t. j. pp. Lechnicki — tylko nie Zdzisław a Felician, Wojtaszko z Bełżyca Kryński i jakiś Świeżawski. Policja zatem była tak zajęta i cały wydział śledczy i ochrona tajna, że u nas wszystko odbyło się tym razem w porządku.

Odbyliśmy zatem Zjazd, na którym poseł Pac Konstanty omówił bieżące sprawy polityczne i gospodarcze w Polsce, jako też załatwiliśmy szereg spraw organizacyjnych, związanych ze Świętem Chłopskiem w Łęcznej w dniu 15 maja br. oraz dokonaliśmy wyboru władz powiatowych naszego Stronnictwa.

Do Zarządu Powiatowego zostali wybrani: Poseł K. Pac — jako prezes, Orysz Władysław i Przybyli Stanisław — wiceprezesi, Kusy Jan — jako sekretarz, Żurawski Jan — skarbnik, oraz członkowie: Spieżyński Jan, Banach Feliks, Wojtal Michał, Gruszkowski Gustaw, Wojciechowski Grzegorz, Czuba Jan, Zosiuk Władysław, Nachuniak Stanisław, Kraczkowski Józef i Michalik Stanisław.

Do Komisji Rewizyjnej wybrano: Banacha Feliksa, Rybieckiego Wacława i Mazura J.

Przy poszczególnych sprawach odbywała się dość obszerna dyskusja, w której brali udział: pp. Przybylski, Kusy, Banach, Sroczyński, Jakubiec, Wojtal i inni.

Zebrań zakończono uchwałami organizacyjnymi w sprawie wzmocnienia pracy w kolech oraz polecono nowo wybranemu Zarządowi Powiatowemu, ażeby się zajął sprawą plac targowych, które są bardzo wygórowane w Chełmie.

Jednocześnie miał się odbyć w tym dniu wiec sanacyjny w Chełmie i stała się rzecz niemila, bo żaden z szumnie zapowiedzianych prelegentów nie przybył. Nie przyjechał zatem ani p. Lednicki Felician, który od Chełma mieszka o 4 klm., ani p. Wojtaszko ani Kryński. Wiec prowadził osławiony Kińczyk, prezes B. B. znany z rozbijania naszego ostatniego Zjazdu w Chełmie, przywódca bojówki, piastujący stanowisko nauczyciela szkoły średniej w Chełmie. Ładny pedagog! Poglądził więc trochę i zebranie się rozlało przy podrózkach i śmiechach ludzi, zaproszonych jako „swoi” a często członków naszego Stronnictwa Ludowego.

Blamują się panowie sanatorzy, w czem im życzymy powodzenia.

Chelmianin.

ŻYCIE GOSPODARCZE

Notowania giełdowe z dnia 6-go maja 1932 r.

Ziemiopłody.

Placono złotych za 100 kg.:

	Warszawa	Lwów
Pszenica	31,00-31,50	32,00-32,50
Zyto	28,75-29,00	30,25-30,75
Jęczmień	24,00-24,25	—, —, —
browar.	25,00-26,00	20,25-20,75
Owies	25,00-25,50	27,00-27,50
Mąka:		
pszenna 65%	46,00-51,00	47,50-48,50
żytnia 65%	45,00-46,00	44,00-45,00
Otręby:		
pszenne	17,75-18,25	14,50-15,00
żytnie	18,00-18,50	14,25-14,50
Rzepak	37,00-39,00	—, —, —
Groch polny	29,90-32,00	—, —, —
Kuchy rzep.	17,00-17,50	—, —, —
Kuchy lnian.	22,50-23,00	—, —, —
Słoma	11,00-12,00	8,00- 9,00
Siano luźne	13,50-14,00	12,00-13,00
Ziemniaki jad.	8,00- 9,00	—, —, —

Zwyzka cen bekona polskiego w Anglii.

Wskutek lokautu w przemyśle bekoniowym w Danji, na rynkach angielskich zanotowano pewną zwyzkę cen bekona polskiego.

Zwyzka ta wynosi 8 szylingów (przeszło 13 złotych) na centnarze.

Czy trzeba sprowadzać buty do Polski?

W I kwartale 1931 r. przywieziono do Polski 458 centn. metr. wszelakiego obuwia, wartości 1,904 tys. zł. W I kwartale br. przywóz zwiększył się trzykrotnie. Czy to

jest potrzebne? Czy w czasie, gdy szerokie rzesze rzemieślnicze i chałupnicze cierpią nędzę z powodu całkowitego braku pracy i zamówień, koniecznym jest sprowadzanie tak wielkiej ilości obuwia z zagranicy?

Powiatowe podatki drogowo można spłacać w naturze.

Ministerstwo Robót Publicznych zezwoliła wydziałom powiatowym na ściąganie komunalnych podatków drogowych w naturze.

Bajki o ożywieniu ruchu budowlanego.

Dużo hałasu czyniły czynniki rządzące w porze wczesnej wiosny na temat kampanji budowlanej w bieżącym sezonie, przedstawiając jak znaczny wpływ to na ożywienie ruchu budowlanego w szczególności, a przemysłu związanego z budownictwem w ogólności. Miało to być wprost dobrodziejstwem nieładna, omal że nie wybawieniem kraju z pod gniołającego ciężaru kryzysu gospodarczego. Zresztą opowiadanka podobne słyszeliśmy corocznie w okresie przed sezonem budowlanym, zaś w istocie dla ożywienia kampanji budowlanej nie się nie robiło.

W roku bieżącym szczególnie dużo mówiło się o ożywieniu budownictwa drobnego t. j. budownictwa małych domków drewnianych.

Rząd „opracował plan“ pomocy dla tego budownictwa i polecił magistratom w szybkim tempie zebrać dane, dotyczące zapotrzebowania na małe najwyżej 4-ro izbowe domki.

W szeregu miejscowości ściąganie zaległego podatku drogowego za rok 1929—1930 i 1930—1931 odbywa się w postaci kamienia i żwiru, dostarczanych przez płatników do budowy dróg.

Bezrobocie w Ameryce

Bezrobocie w Stanach Zjedn. Ameryki Póln. przybiera straszliwe wprost rozmiary. W jednym tylko Nowym Jorku znajduje się około 200 tysięcy bezrobotnych. Trzeba dodać, że bezrobotni w Stanach Zjedn. nie pobierają zasiłków.

Wykazy z magistratów nadeszły nadspodziewanie prędko. Wiadomo, boć głód mieszkaniowy w miastach jest ogromnie duży, ludzie gnieźdzą się już nie tylko w piwnicach, ale w rowach, ziemiankach i ustępach.

Okazało się przeto, że 600 miast woła o pomoc. Aliści jak się okazało, na pomoc rozkrzyżowanego ożywienia ruchu budowlanego budownictwa drobnego, rząd może dać tylko 5 milionów złotych. Zresztą skądby miał mieć więcej. Pieniądze muszą być na inne „pożyteczne“ cele.

Z liczby więc 600 miast pomoc rządową otrzyma prawdopodobnie tylko kilkadziesiąt miast, w reszcie zaś miast ruch budowlany uzależniony będzie od posiadania własnych kapitałów. Ponieważ zaś kapitałów takich miasta nie posiadają, zatem i nadchodzący sezon budowlany będzie martwy. Martwym będzie w związku z tem i sezon w przemyśle ceramicznym (ceglarnie), tartaczanym i dla wielu, wielu rzemiosł.

Radjoprogram z Warszawy.

Sroda, 11. 5.: 12.10 — 13.35 — 14.45 — 15.50 — 16.40 — 19.35 Płyty; 15.25 Skrzynka pocztowa; 16.20 „Emilja Plater“; 17.10 „O elektronach i protonach“; 17.35 Koncert; 19.15 Skrzynka pocztowa rolnicza; 19.45 Prasowy Dziennik Radiowy; 20.00 Feljton „Tajemnice krasomówstwa“; 20.15 Muzyka lekka; 21.00 Kwadrans literacki; 21.15 Koncert kameralny; 23.00 Muzyka taneczna.

Czwartek, 12. 5.: 12.15 „Polskie nawozy potasowe z uwzględnieniem nowych poglądów na rolę potasu“; 12.35 Poranek z Filharmonii Warsz.; 14.45 — 16.50 — 19.35 Płyty; 15.25 Odczyt: „Bitwa polskiej marynarki pod Czarnobylem“; 15.50 Program dla młodzieży; 17.35 Koncert popołudn.; 19.15 Komun. rolniczy Min. Rolnictwa; 19.45 Prasowy Dziennik Radiowy; 20.00 Feljton p. t. „Bardzo przyjemne miasto“; 20.15 Muzyka lekka; 21.35 Słuchowisko Prusa p. t. „Katarynka“; 22.30 Muzyka taneczna.

Odpowiedzi Redakcji.

— **Lawrence Konstancy, Cambrai, P.** Antoniemu Asztenborskiemu gazetę wysyłamy. Adres kolektury Loterii Państw. St. Krzywińska, Grudziądz, ul. Stara 11.

— **W. Tomczyk, Danja.** List otrzymaliśmy, kiedy numer z datą 7 maja był już na maszynie. Ogłoszenia nie mogliśmy zamieścić.

— **Francis Maidas, Mecklenburg.** W sprawie tej może się Pan zwrócić do Ministerstwa Spraw Wojskowych w Warszawie. Podanie należy napisać po polsku.

— **K. B. M.** Do nauki drukarskiej przyjmuje Dyrekcja drukarni i to tylko za zgodą Związku Drukarzy. Sprawa jest bardzo trudna, bo drukarzy w Polsce jest dużo a pracy mało.

NA SPACERY W MAJU. *Rata*

NA WIOSENNE SŁONECZNE DNI ZAOPATRZCIE SIĘ W ODPOWIEDNIE OBUWIE.

6.90

Nr. 20-23 Fason 3661-00 Naszym najmłodszym wygodne buciki, które nie przeszkadzają normalnemu rozwojowi dziecięcej nóżki. Nr. 24-26 Zł. 7.90

19.90

Lakierowany pantofelek z paseczkim, zawsze modny. Wyrabiamy w kilku szerokościach. U-29-Po.

22.90

Fason 9937-18 Czarne lub brązowe półbutki męskie - goodyear - trwała skórzana podeszwa. Bardzo wygodne.

REPARUJEMY

OBUWIE

nawet nie u nas kupione, w naszym warsztacie, urządzonym według najnowszych zdobyczy techniki.

Książki zawodowe dla rolników i ogrodników.

Uprawa warzyw na własny użytek z 7 rycinami. Książka ta napisana przez E. Nehringa zawiera wiadomości ogólne w I części, a w II szczegółowe o uprawie najważniejszych warzyw. Cena wraz z przesyłką 2,30 zł.

Modowa drzew i krzewów owocowych Dzieło to pisane przez prof. J. Brzezńskiego zostało odznaczone I nagrodą na konkursie Akademii Umiejętności w Krakowie. Autor omawia w niem specjalnie formowanie drzewa, zasady wzrostu i cięcia, cięcia na owoc gruszy, jabłoni, brzoškwin, odmiany tychże, rozmieszczenie i ostony oraz różne inne roboty przy drzewach owocowych. Cena wraz z przesyłką 5,55 zł.

Przesyłkę uskuteczniamy za poprzednim nadaniem należności — Pieniądze wpłacić można w każdym Urzędzie Pocztowym bez jakichkolwiek kosztów na konto nasze w P. K. O. Poznań nr 300420

Zamówienia przesyłać należy: Zakłady Graficzne i Wydawnicze Wiktora Kulerskiego w Grudziądzu (Pomorze).

Kredytu udzielam

do 10-cia lat przy niskim oprocentowaniu do 70% ceny kupna ziemi każdemu, kupującemu u mnie ziemię z parcelacją majątków ziemskich Ziemia zwolniona z długów Parcele 10-20 ha z budynkami i zasiewami. Parcele mniejsze od 2 ha bez budynków. — Tani! Dogodne warunki spłaty! Więcej skorzystaj z okazji! Odpowiedź znaczek. Gnie wósz. Poznań, Wierzbicie 5

Natychmiastowy

stały zarobek damy osobom pracowitym. — Praca domowa u dynia, skrzynka pocztowa 4.

Najtańsze

źródło słynnych na cały świat ros do sieczenia, oraz wyatka instrumentów muzycznych. Katalog wysyłamy darmo. — Pożnański Dom Wysyłkowy, Poznań, Wały Królowej Jadwigi 11.

Avisan

to najsukieczniejszy środek przeciw cholesteru drobnemu — Ządać wszędzie albo Apteka Kosickiego w Szamotułach

Głuchota

szum, cieżkie uszów, uleczalne. Ządajcie bezpłatnej pouczającej broszury Adres: „Eufonia“, Liszki, k/Krakowa.

200—300 Zł.

zarobi każdy, fachowość zbędna. Prospektu na ządanie wysyła Józef Stasiak, m. Dobra szczyńska poczt. 28. woj Łódzkie.

KIESZONKOWA

ENCYKLOPEDIA POPULARNA stanowi niezastąpioną książkę dla każdego inteligentnego człowieka — Cena przystępna dla wszystkich. Książka powinna być w każdym domu kulturalnym. Materiał bogaty. Ządajcie bezpłatnej broszury pouczającej. Adres: Liszki - Apteka Józefitów 10. — Poszukujemy zastępców.

Gospodarstwo

55 mrg buraczkanej, zabudowania masywne, 2 konie, 5 krów, 12 świń, martwy kompletny. Kościół, szkoła w miejsc. — Cena 11 000 Zł., wpłata 5 000 Zł. Pawlak Poznań, Chwali-szewo 58/9, mieszkanie 20.

Gospodarstwo

10 mrg., ogród owocowy, zabudowania masywne, koło Grudziądza, sprzedam Ostrowski, Nowawieś 30, powiat Grudziądz.

Zioła Lecznicze

według przepisów sławnych lekarzy, przeciw chorobom żołądka, kiszki, płuc, nerwów, wątroby, nerek, pęcherza, hemoroidom, upławom, obstrukcji, kamieniom żółciowym — kaszlowi, astmie, blednicy, sklerozie, artretyzmowi, reumatyzmowi, etc. Ządajcie bezpłatnej broszury pouczającej. Adres: Liszki - Apteka

Na całej kuli ziemskiej uznaje się stwierdzoną prawdę, że tylko reklama ogłoszeniowa jest dzwignią każdego przedsiębiorstwa, tem więcej w obecnych czasach.

już wyszedł z druku nr. 12. Jest do nabycia we wszystkich księgarniach i miejscach sprzedaży gazet. Zamówienia abonamentowe przyjmują wszystkie Urzędy Pocztowe, lub można uskutecznić wprost w administracji w Grudziądzu. Abonament kwartalny 75 groszy. Pamiętaj że tylko wtenczas będzie w Polsce dobrze, gdy się pozbedziesz naroga kupowania zagranicznych towarów!

Prenumerata: „Gazeta Grudziądzka” wychodzi trzy razy tygodniowo: na wtorek, czwartek i sobotę. Przedpłata wynosi w Polsce na poczet miesięcznej 1,30 zł, kwartalnie 3,85 zł, w Grudziądzu w ekspedycji, agencjach i filjach: miesięcznie 1,10 zł, kwartalnie 3,30 zł. Pod opaską 4.— zł kwartalnie. Kwartalnie: we Francji i Belgii 4,0 franków, w Niemczech 4,10 Rmk, w Szwajcarii 5 franków, w Czechosłowacji równowartość 1 dolara, w Ameryce i w Kanadzie 1 dolar. **Ogłoszenia:** „Gazeta Grudziądzka” wychodzi w 3-ech wydaniach: I. (Pomorze), II. (z zabór rysyjski, Małopolska, zagranica), III. (Poznańskie, G. Śląsk). Strona lewa na szerokość 4 łamy tekstowe po 82 mm, poza tekstem 8 łamów po 80 mm. W jednym dowolnym wydaniu: wiersz mm: w zwyczajnych 0,20 zł, w nadstanie 0,70 zł, w tekście 1,20 zł.

W dwóch dowolnych wydaniach ceny dwa razy wyższe jak w jednym. W całym nakładzie (wszystkie trzy wydania) wiersz mm: w zwyczajnych 0,50 zł, w nadstanie 1,50 zł, w tekście 3,00 zł, na 1-szej stronie 4,00 zł. **Ogłoszenia drobne:** W wydaniu ogólnem słowo 0,20 zł, słowa tustym drukiem podwójnie. Ogłoszeń drobnych niżej 2,00 zł nie przyjmujemy się. Ogłoszenia drobne umieszczają się tylko za gotówkę zgóry. **Uwagi ogólne:** Za zastrzeżone miejsce dolacza się 20%, za układ tabelaryczny 30%. Nekrologi do 50 mm 25%. Dla poszukujących pracy bezpłatnie. W zleceniach należy podać konieczne wydanie, w którym ogłoszenia ma się pojawić. Drobne omyłki nie

zmniejszające zasadniczego sensu, nie uprawniają ogłaszającego do ządania bezpłatnego powtórzenia ogłoszenia. Za terminowy druk ogłoszeń administracja nie odpowiada. Do numeru niedzielnego (z datą sobota w nagłówku), przyjmuje się ogłoszenia do srody rana. Opłoszenia w miejscach zastrzeżonych zamieszczają się w miarę miejsca, bez gwarancji i tylko wtedy, gdy zostanie zapłacony dodatek 20%. Za dział ogłoszeniowy redakcja nie odpowiada. Usadnioną reklamację uwzględnia się do dni 8-miu. Adres: „Gazeta Grudziądzka”, Tuszewo, powiat Grudziądz (Pomorze). Telefon nr. 811 i 812. Konto P. K. O. Poznań nr. 260420. Ządajcie i wydawca Wiktor Kulerski, Redaktor odpowiedzialny: Jan Zieliński, Grudziądz, Droga Łąkowa 78. Drukiem „Zakł. Graficznych i Wydawniczych Wiktora Kulerskiego w Grudziądzu”, w Tuszewie.